

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3362/2017. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.21.014/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője útján (dr. Palotai Beáta ügyvéd, 1114 Budapest, Bartók Béla út 76., I/2.) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Pfv.V.21.014/2016/5. számú ítélete, valamint az ennek alapjául szolgáló a Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.629/2015/6. számú ítélete és a Debreceni Törvényszék 9.G.40.165/2014/28. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az indítványozó ezen kívül kezdeményezte, hogy az Alkotmánybíróság hívja fel az elsőfokú bíróságot az alkotmányjogi panaszban támadott kúriai ítélet végrehajtásának felfüggesztésére. Az indítványozó szerint a kifogásolt döntés az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését, 25. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét sérti.
- [3] 1.1. Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az alperes jogelődje beolvadt az alperesbe. Az alperes jogelődje és egy korlátolt felelősségű társaság (a továbbiakban: Kft.). szállítási keretszerződést kötött, amelyben a Kft. által a váci kórházban üzemeltetett patikába gyógyszerek szállítását vállalta.
- [4] Az időközben felszámolás alá került Kft. egyik tagja (egy másik gazdasági társaság, a továbbiakban: másik kft.) több alkalommal több millió forintot utalt át az alperes jogelődje részére. Az átutalásokról emailben is tájékoztatta az alperes jogelődjét, a megjegyzés rovatban pedig feltüntette, hogy „gyógyszerrendelés [Kft neve]”.
- [5] 2014 júliusában a másik kft. tájékoztatta az alperest, hogy a több millió forint összegű követelését átruházta egy külföldi gazdasági társaság engedményesre, és mivel az összeget korábban tévesen utalta át részére, ezért azzal az alperes jogalap nélkül gazdagodott. Az alperes vitatta az engedményezett követelés jogalapját. Álláspontja szerint a másik kft. azért fizetett meg több millió forintot az alperes jogelődjének, mert átvállalta a Kft. tartozását. Ezt követően a külföldi gazdasági társaság arról tájékoztatta az alperest, hogy az indítványozóra, az alapügy felperesére engedményezte a vele szembeni követelését.
- [6] Az elsőfokú bíróság az indítványozó keresetét elutasította, mert megállapította, hogy nem álltak fenn a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 361. §-a alapján a jogalap nélküli gazdagodás feltételei. A másik kft. ugyanis a Kft. tagjaként e cég tartozásának átvállalása miatt fizette meg az alperes jogelődje részére a váci kórházba szállított gyógyszerek több millió forintos vételárát.
- [7] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta és a tényállást kiegészítette azzal, hogy a másik Kft. 2007. óta rendszeresen tagi kölcsönt folyósított a Kft. részére. A tartozásátvállalással kapcsolatban az elsőfokú bírósággal megegyezően arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó jogelődje a perbeli összeget nem jogalap nélkül, hanem a Kft. helyett fizette ki az alperes jogelődjének. Megállapította, hogy a perbeli átutalások a Kft. és az alperes jogelődje között létrejött keretszerződés alapján szállított gyógyszerek vételárának az előtörlesztésére kerültek kifizetésre.
- [8] A másodfokú bíróság ítéletével szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria mellőzte a másodfokú bíróság által a tagi kölcsönökkel és az engedményezéssel kapcsolatos tényállás-kiegészítést, tekintettel arra, hogy e tényekre a megelőző eljárásokban egyik fél sem hivatkozott. Megállapította, hogy ennek azonban az alább kifejtettekre figyelemmel az ügy érdemére kiható jelentősége nem volt.
- [9] A Kúria leszögezte, hogy a per főtárgya nem a másik Kft. és a Kft. jogviszonyának a vizsgálata, illetve annak minősítése volt, hanem az, hogy a másik Kft. és az alperes jogelődje közötti pénzmozgásnak jogalapja volt-e vagy sem. Ebből következően tévesen történt a bizonyítási teher alperesre való kiosztása, mert a bizonyítandó

tény – amely az indítványozót terhelte – az átutalások jogalap nélküli jellege volt. Ebből kiindulva megállapítható, hogy az indítványozó nem bizonyította az alperes jogalap nélküli gazdagodását. Az alperes – bár az ellenkérelmi hivatkozása szerinti, a másik Kft. és a Kft. közötti tartozásátvállalást nem bizonyította –, de az átutalások jogalapját, és a jogelődje által gyógyszer szállításban megnyilvánult szolgáltatásai tényét igen. A Kúria megállapította, hogy a gazdasági/üzleti logikával meg nem magyarázható „téves” átutalássorozatból a másik Kft. részéről egyértelműen tudatos, célirányos magatartásra vonható következtetés, a váci kórházban az átutalásokat teljesítő cég részbeni tulajdonában lévő Kft. által megszerzett üzleti/piaci pozíció megtartása. Minderre figyelemmel az eljáró bíróságok a rendelkezésre állt okirati bizonyítékokat (bankátutalások, e-mail üzenetek), valamint a tanúvallomások tartalmát összességükben logikusan, ellentmondástól mentesen értékelték, ezért mérlegelő tevékenységük a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 206. § (1) bekezdésének megfelelően, jogszabálysértés nélkül történt.

- [10] A pernek ugyan nem volt tárgya, hogy a másik Kft. átutalási sorozata a Kft. irányába jogilag minek minősíthető, azonban a teljesség kedvéért a Kúria megjegyezte, hogy valójában a bírói gyakorlat által régen ismert ún. tartozáselvállalás történt a másik Kft. részéről. Ennek lényege, hogy a régi Ptk.-ban nem nevesített, de a régi Ptk. 200. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel típus- és formakényszer nélküli megállapodással az eredeti kötelemben nem szereplő, külső, ún. harmadik fél kötelezettséget vállalhat a kötelezett tartozásának megfizetéséért anélkül, hogy az eredeti kötelezettől azt átvállalná. Ennek következtében a tartozáselvállaló nem a kötelezett helyébe, hanem mellé lép a kötelembé. A perbeli esetben a másik Kft. az átutalások tényszerű megtörténtével a Kft. helyetti helyállást vállalt, amire tekintettel az alperes jogelődje által nem vitásan teljesített gyógyszer szállítás (szolgáltatás) ellenében járó vételárat (ellenszolgáltatás) teljesítette. Így az alperes jogelődje oldalán jogalap nélküli gazdagodás fogalmilag nem következhetett be.
- [11] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Pfv.V.21.014/2016/5. számú ítélete, valamint ennek alapjául szolgáló a Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.629/2015/6. számú ítélete és a Debreceni Törvényszék 9.G.40.165/2014/28. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az indítványozó szerint a Kúria döntése sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését, 25. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét. Az indítványozó szerint a bíróságok eljárása méltánytalan és igazságtalan volt vele szemben. A Kúria túlterjeszkedett jogalkalmazási és jogértelmezési jogkörén, amikor a felülvizsgálati eljárásban megfordította a bizonyítás terhét. Az indítványozó szerint a Kúria tévesen és jogszabályellenesen helyezkedett arra az álláspontra, hogy az indítványozót terhelte az átutalások jogalap nélküli jellegére vonatkozó bizonyítási kötelezettség. Véleménye szerint az alperesnek kellett volna bizonyítania az utalások jogcímét, és azt, hogy a jogalap nélküli gazdagodás feltételei nem álltak fent, ehelyett a Kúria az alperest terhelő bizonyítás sikertelenségét az indítványozóra terhelte. A Kúria nem biztosította az indítványozó bizonyításhoz való jogát, elzárta bizonyítási indítványától és az ítélet indokolását feltételezésre alapozta. A másodfokú bíróság és a Kúria önkényesen állapította meg a tényállást és minősítette az ügyletet először tagi kölcsönnek, majd pedig tartozáselvállalásnak anélkül, hogy erre az indítványozó és az alperes hivatkozott volna, vagy a bizonyítási eljárás lefolytatásra került volna.
- [12] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [13] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [14] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány részben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában meghatározott feltételnek, mert az Alaptörvény 25. cikkével összefüggésben alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érvelést nem tartalmaz. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában írt követelményének, ezért annak elbírálására nincs lehetőség. {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}
- [15] Az Abtv. 27. § a) pontja úgy rendelkezik, hogy alkotmányjogi panasz kezdeményezésére olyan bírói döntéssel szemben van lehetőség, amely Alaptörvényben biztosított jogot sért. Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének a megsértésére hivatkozott, amely nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, mert annak címzettjei a bíróságok, így ezen rendelkezés nem fogalmaz meg olyan jogot, amelyre alkotmányjogi panaszt önállóan lehetne alapítani {3231/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [7]}. Mindebből következően az alkot-

mányjogi panasz ebben a részében nem felel meg a befogadhatóság Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontjában foglalt törvényi követelménynek.

- [16] Az indítványozó továbbá az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének a sérelmére is hivatkozott, mely nem a bírósági eljárásokra, hanem a hatósági eljárásokra vonatkozik, így az indítványozó által hivatkozott alaptörvényi rendelkezés és a támadott bírósági döntések között a jelen ügyben nincs összefüggés. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az említett összefüggés hiánya az indítvány befogadásának tartalmi akadályá {3130/2013. (VI. 24.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [17] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [18] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [19] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasza valójában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasza egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróságok tényállás-megállapításának, bizonyítékértékelésének, jogértelmezésének, valamint jogalkalmazásának helytállóságát vitatja. Mindezek alapján az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételek egyikének sem felel meg.
- [20] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontjában, 27. § *a)* pontjában, valamint 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.
- [21] Mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt visszautasította, okafogyottá vált az indítványozó abbéli kezdeményezése, hogy az Alkotmánybíróság hívja fel az első fokon eljáró bíróságot a támadott bírósági határozat végrehajtásának felfüggesztésére {3245/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [10]}.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1011/2017.

